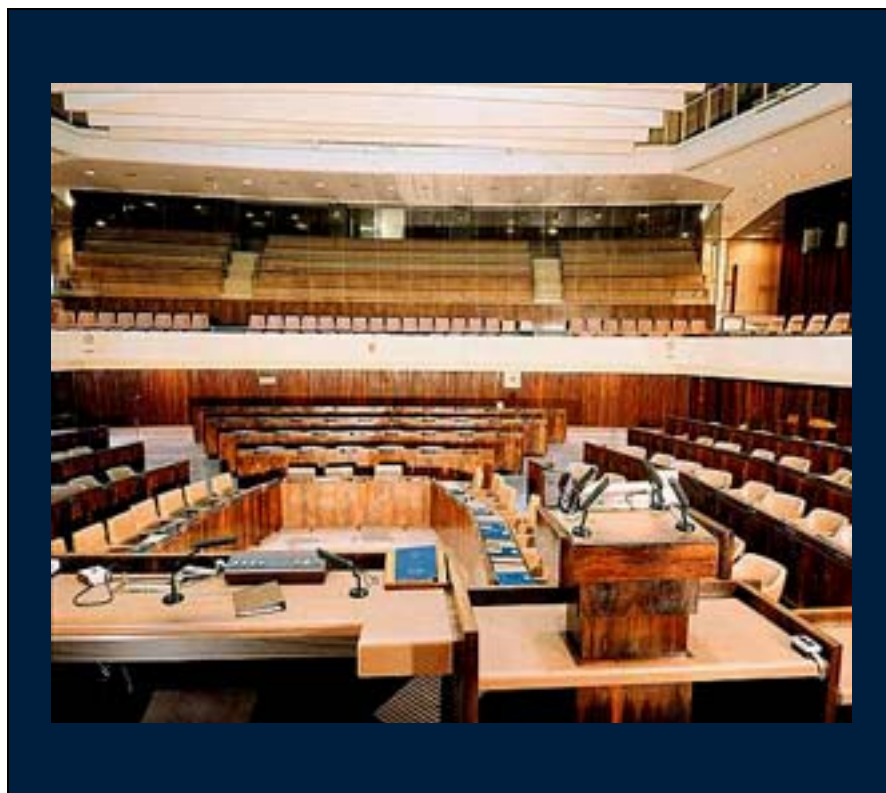

העמותה
לדמוקרטיה
מתקדמת

דו"ח
**הפרטת הדיון הציבורי:
עשור לכנס הרצליה (2001-2010)**

כתיבה: אסף (שבי) גטניו
עריכה: עמית שאנן

ינואר 2010

'העמותה לדמוקרטיה מתקדמת'
ע.ר. מספר 580494870
משלוח פקס : 09-7408409

כתובת מייל: progdemo@yahoo.com
אתר העמותה: www.progdemocracy.com

כנס הרצליה ותהליך הפרטת הדין הציבורי.

"...מטרתה של "תוכנית ההתנתקות" היא להפחית ככל הניתן את הטרור ולהעניק לאזרחי ישראל את מירב הביטחון. תהליך ההתנתקות יוביל לשיפור רמת החיים ויעזור לחזק את הכלכלה הישראלית... "תוכנית ההתנתקות" תכלול פריסה מחודשת של כוחות צה"ל בקווי ביטחון חדשים ושינוי בפריסת הישובים, כך שיפחת, ככל הניתן, מספר הישראלים הנמצאים בלב האוכלוסייה הפלסטינית... הביטחון יסופק על ידי פריסת צה"ל, גדר הביטחון ומכשולים פיזיים אחרים. "תוכנית ההתנתקות" תפחית את החיכוך בינינו לבינם."
(רה"מ אריאל שרון, 'כנס הרצליה', 18 בדצמבר 2003)

א. דיון

ראשית מעשה בהבהרה תחילה:

ברצוננו להבהיר כי בדו"ח זה אנו דנים בהגעתם של נבכרי ציבור ל'כנס הרצליה'. איננו מתנגדים לכינוסו של 'כנס הרצליה' ואפילו להיפך, אנו מעודדים ריבוי כינוסים פרטיים של ארגונים ומוסדות חינוך המעוניינים לקדם מטרות שונות. בעיית הפרטת הדין הציבורי נוגעת להגעתם של נבכרי ציבור לכנסים פרטיים ולא לקיום הכנסים עצמם. אנו יוצאים נגד כניעתם, לעיתים עיוורונם ולעיתים היתממותם של נבכרי הציבור המגיעים בהמוניהם לכנסים אלה.

מהו תהליך הפרטת הדין הציבורי?

תהליך הפרטת הדין הציבורי הינו תהליך בו דיונים, בנוגע לסוגיות חשובות לעתיד המדינה, מועתקים מבית הנבחרים וממוסדות הדמוקרטיה אל "במות פרטיות". יצירת דיון ציבורי רבגוני ופורח, הנוגע לסוגיות כאלה ואחרות, הינו דבר מה מבורך בדמוקרטיה, אולם תהליך זה לא יכול לבוא על חשבון הדין בהיכלי הדמוקרטיה ותוך כדי פגיעה בהם. בעשרות השנים האחרונות אנו חוזים בדלדול השיח הדמוקרטי בבית הנבחרים ובמוסדות הדמוקרטיה השונים, לצד התחזקותן של "במות פרטיות" המקדמות נושאים מוגדרים ומושכות אליהן נבכרי ציבור רבים. חשובים ככל שיהיו, אסור שכנסים פרטיים יהוו תחליף לדיון ציבורי המתנהל בהיכלי הדמוקרטיה. 'כנס הרצליה' הינו אחד מהכנסים הפרטיים המובילים את תהליך הפרטת הדין הציבורי, ושוב יש להדגיש כי לדעתנו מירב האחריות בנושא מוטלת על כתפיהם של נבכרי הציבור. להוכחת טענותינו:

בשנת 2002 ובשנת 2003 נאם ראש ממשלת ישראל דאז, מר אריאל שרון, שני נאומים מדיניים גורליים למדינת ישראל ב-'כנס הרצליה'. בשנת 2002 היה זה כשהכריז מר שרון על תמיכתו במפת הדרכים, ובשנת 2003 נשא מר שרון נאום בו הוצגה לראשונה 'תוכנית ההתנתקות' מרצועת עזה (ראה ציטטה בתחילת הדו"ח). בעבר התבשרנו על שינויי מדיניות גורליים כגון אלה, מעל דוכן הנואמים במליאת הכנסת או בישיבות ממשלה מתוקשרות. פעמים מספר קרה שראשי ממשלה זימנו דיוני מליאה דחופים על מנת לנאום "נאום מדיני" חשוב. התהליך בו הועתקו הודעות גורליות לפורומים פרטיים, הינו הרה אסון לשיח הדמוקרטי במדינה ותמיד קשור לבסוף לקידום אינטרסים עקיפים של בעלי הון או "חברים" של אותם נבכרי ציבור.

מה קשור 'הון-שלטון' להפרטת הדין הציבורי?

רק גוף עתיר הון וקשרים יכול לארגן כנס אליו מגיעים שרי חוץ של מדינות זרות, פרופסורים מכל העולם ובעלי תפקידי מפתח בפוליטיקה ובכלכלה העולמית. בנוסף, גופים אלה דואגים לחשיפה תקשורתית מקסימאלית בעבור אורחיהם המכובדים. הפקת כנס שכזה דורשת הון עתק שמגיע לרוב מבעלי ממון המעוניינים בקידומו של גוף או בקידומם של אינטרסים מסוימים.

טענה בדבר אפלייתו לטובה של 'כנס הרצליה', לעומת כנסים של מוסדות אחרים, נשמעה לפני שנתיים כנגד יו"ר הכנסת, דליה איציק, שנאותה לארח את מושב הפתיחה של 'כנס הרצליה' במשכן הכנסת עצמו (ראה הרחבה בנושא בהמשך).

מדוע זו בעיה?

לכשעצמו, אנו מעודדים כנסים פרטיים המצליחים למשוך אליהם קהל מכובד מכל מקום בעולם. הבעיה מתחילה רק כאשר לכנס פרטי מסוים אחד, מגיעים נבחר ציבור רבים ובאופן קבוע. בנוסף לפגיעה בדיון הציבורי הדמוקרטי, שבעיקרו צריך להתנהל בכנסת, מהתנהלות שכזו עולה החשש לניגוד אינטרסים ולעיתים אף להענקת טובות הנאה מצידם של מנהלי הכנסים כלפי נבחר הציבור המגיעים לכנס.

מה מרוויחים בעלי הכנס מנוכחות נבחר הציבור?

הגעתם של נבחר ציבור לכנסים של גופים פרטיים הינה בבחינת "מצרך מבוקש". רוב הארגונים, מוסדות או עמותות היו שמחים להשתתפותם הערה של נבחר ציבור בכנסיהם. הגעתם של נבחר ציבור לכנסים כאלה ואחרים מקדמת את מעמדו של הכנס, את מטרותיו ואת הגוף המארגן את הכנס. הגעה קבועה של נבחר ציבור לכנס פרטי, לאורך שנים, הינה כלי מינוף אדיר בעבור מארגני הכנס. מעטים הם הכנסים הזוכים למעמד זה. מטרותיהם העיקריות של מארגני הכנסים מהגעתם של נבחר הציבור הן כדלהלן:

- א. קידום שמו של הכנס והגוף העורך את הכנס.
- ב. קידום מטרותיו הישירות ו/או העקיפות של הכנס ו/או של מארגני הכנס.
- ג. יצירת קשר ומחויבות רגשית בין נבחר הציבור שחולקים לו כבוד ובין מטרות הכנס.

אם כן, מדוע פוגעים נבחר הציבור במעמדה של הדמוקרטיה?

בנושא זה נמצא דעות והשערות שונות. 'העמותה לדמוקרטיה מתקדמת' סבורה שהמבנה החוקי-פוליטי הקיים במדינות הדמו-קפיות, מוביל את התהליכים לנקודה בה ההון מתרגם עצמו לשלטון. 'הפרטת הדיון הציבורי' הינה אחד השבילים הצדדיים, שגם באמצעותו מתקדם תהליך ריקון הדמוקרטיה מתוכן.

כנסים הסגורים להשתתפות כלל הציבור:

'העמותה לדמוקרטיה מתקדמת' מחזיקה בדעה שאין ואסור להגביל כניסת אזרחים לכנסים בהם משתתפים נבחר ציבור. בהגבלת הגישה לנבחר ציבור יש בעיה עקרונית שהרי לא יעלה על הדעת להגביל את העם, שהעניק לנבחר הציבור את מעמדו, מלהיות נוכח באירוע כאשר זה, הראשון, מגיע אליו.

הגישה הרווחת בימנו בנוגע לנושא זה איננה מקובלת עלינו. בנוסף, גם הגבלת כניסה רק לבעלי יכולות כלכליות המסוגלים לשלם את דמי הכניסה לכנס בו מצויים נבחר ציבור, איננה מקובלת כלל ועיקר. במקרה של 'כנס הרצליה' המצב אפילו קיצוני יותר. ל-'כנס הרצליה' אפילו סטודנטים של המוסד המארגן את הכנס אינם יכולים להיכנס לכנס, הסגור למזמנים בלבד.

נבחר ציבור נדרשים לשלם כסף בעד הזכות לנאום בכנס!

בתאריך- 3.1.2010 חשף העיתונאי חיים ריבלין כי משרדי ממשלה משלמים עשרות ומאות אלפי שקלים על מנת לקיים דיון של שעה וחצי במסגרת 'כנס הרצליה', דיון שיש באפשרותם לקיימו בוועדות הכנסת השונות ובחינם! (ראה הרחבה בהמשך).

ב. כנס הרצליה – נתוני השתתפות נבחר ציבור

כנס הרצליה מאורגן על ידי 'המכון למדיניות ואסטרטגיה' של 'המרכז הבינתחומי – הרצליה'. הכנס הראשון התקיים בשנת 2000 ועליו אין נתונים בנמצא, זו הסיבה שהדו"ח כולל נתונים מכנס הרצליה השני (2001) ואילך.

טבלה סטטיסטית בחתך שנתי:

2001	2002	2003	2004	2006	2007	2008	2009	2010	
16 בדצמבר	2-4 בדצמבר	16-18 בדצמבר	13-16 בדצמבר	21-24 בינואר	21-24 בינואר	20-23 בינואר	2-4 בפברואר	31 בינואר- 3 בפברואר	תאריך
9	8	33	17	15	20	28	23	23	משתתפים
מ. קצב	-	-	מ. קצב	-	-	ש. פרס	ש. פרס	ש. פרס	נשיא
-	א. שרון	א. שרון	א. שרון	א.אולמרט	א.אולמרט	א.אולמרט	-	ב.נתניהו	רה"מ
בן אליעזר	ש. מופז	ש. מופז	ש. מופז	ש. מופז	ע. פרץ	א. ברק	א. ברק	א. ברק	שר ביטחון
ש. פרס	ב. נתניהו	ס. שלום	ס. שלום	ס. שלום	צ. לבני	צ. לבני	צ. לבני	-	שר חוץ
-	-	ב. נתניהו	ב. נתניהו	א.אולמרט	א.הירשזון	-	ר. בר-און	-	שר אוצר
2	2	10	3	1	6	5	6	10	שרים נוספים
4	5	14	7	5	10	8	9	13	סה"כ שרים ורה"מ:
4	3	19	9	11	10	18	13	9	חברי כנסת
-	-	-	-	-	-	ד. איציק	-	-	יו"ר כנסת

נקודות ציון חשובות:

שנת 2002 הייתה שנת המפנה שהתאפשרה לאור הגעתו לראשונה של ראש הממשלה, אריאל שרון, לכנס.

שנת 2003 – שנת "המפץ הגדול" של כנס הרצליה - הזינוק הגבוה ביותר בכמות הגעתם של נבחר ציבור לכנס. רה"מ אריאל שרון מקבע את הגעתם של ראשי ממשלה לכנס ונאום לראשונה את "נאום הרצליה" הרשמי. ראש הממשלה שרון בוחר לבשר מעל בימת הכנס על תוכנית ההתנתקות.

שנת 2004 – השנה הראשונה בה מגיעים לכנס גם ראש הממשלה וגם נשיא המדינה.

שנת 2008 – הפעם השנייה שבה מגיעים ראש ממשלה ונשיא לכנס. מקום 2 בכמות הגעתם של נבחר ציבור לכנס.

שנת 2009 – שמעון פרס הופך לנשיא אשר מקבע את מסורת הגעתו של נשיא המדינה לכנס הרצליה.

שנת 2010 – מקום 2 בהגעתם של שרים לכנס בתשע השנים האחרונות!

"נאום הרצליה" – הגעתם של ראשי ממשלה לכנס

אנו בוחרים להתייחס ל"נאום הרצליה" לפי המסורת לאורך השנים – כלומר ראש ממשלה מכהן, הנושא את נאום הנעילה של הכנס.

להלן רשימת ראשי הממשלה שנאמו בכנס הרצליה:
2002, 2003, 2004 – אריאל שרון
2006, 2007, 2008 – אהוד אולמרט
2010 – בנימין נתניהו

שנת 2009 כחריג – "סוס פוליטי מת" לא יינאם את "נאום הרצליה"!

בשנת 2009 נערך 'כנס הרצליה' בעיצומה של מערכת הבחירות שבה רה"מ אהוד אולמרט לא היה מועמד מפלגתו לראשות הממשלה הבאה. מארגני הכנס בחרו באותה שנה שלא להזמין את ראש הממשלה המכהן לשאת את "נאום הרצליה", ובמקומו הזמינו את כל שלושת המועמדים המרכזיים לראשות הממשלה, והצמידו לנאומיהם את הכינוי "נאום הרצליה". כאילו אמרו "סוס פוליטי מת – איננו מזמינים לשאת את נאום הרצליה, כיוון שממנו לא ייצא לנו דבר".
'העמותה לדמוקרטיה מתקדמת' בירכה על העובדה ששנה שעברה רה"מ לא נאם בכנס, לנו לא משנה הסיבה לאי-הגעתו.

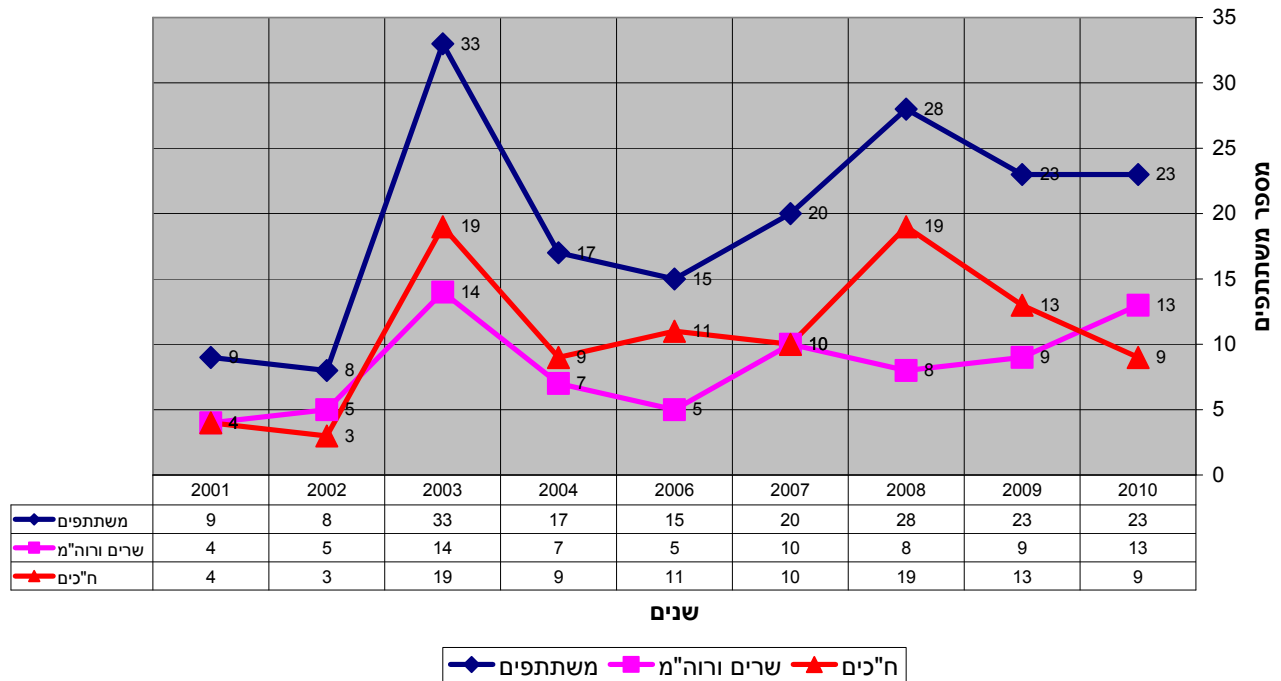
הגעתם של נשיאים לכנס: שמעון פרס – נשיא ההון-שלטון

מדיניותו של הנשיא לשעבר משה קצב הייתה לפקוד את כנס הרצליה אחת לכמה שנים. כך ניתן לראות שהנשיא קצב פקד את הכנס בשנת 2001 ולאחר מכן בשנת 2004 (ראה טבלה מעלה). עם כניסתו של הנשיא שמעון פרס לתפקידו קינן בנו חשש כבד מפני שינוי היחס הנוגע להשתתפות נשיא המדינה בכנס האמור. חששנו התבסס על שני נתונים:
א. בזמן שכהן כחבר כנסת וכשר, אהב שמעון פרס לפקוד את כנס הרצליה.
ב. שנים רבות שאנו מדווחים על קשריו האישיים של מר שמעון פרס לבעלי הון ושועי עולם, ביניהם אלה העומדים מאחורי כנס הרצליה ואלה המגיעים אליו כאורחים.
נזכרנו מלהגיע למסקנות בשנים 2008 ו-2009, כיוון שחששנו שיהיה זה מוקדם מדי וכיוון שקיינו כי בית הנשיא יעתר לבקשתנו שלא לפקוד את הכנס מדי שנה. השנה אנו סבורים כי יש להתייחס לנושא הגעותיו לכנס של נשיא המדינה, שמעון פרס, במלוא חומרת הדין.
הנשיא שמעון פרס מאמת את החששות הכבדים ביותר שלנו לגביו. **מאז שנכנס הנשיא שמעון פרס לתפקידו הוא הפך את הגעותיו של נשיא מדינה לכנס הרצליה כדבר מה שבחובה**, בדומה "למסורת" שהנהיג רה"מ אריאל שרון לגבי ראשי ממשלות. דפוס התנהגות זה של הנשיא שמעון פרס מצטרף לרשימה הולכת וגדלה של מעשים המצביעים על כך שהנשיא שמעון פרס, אולי יותר מכל נשיא אחר בעבר, הוא נשיא ההון-שלטון המובהק ביותר בתולדות מדינת ישראל. הגעותיו של הנשיא שמעון פרס לכנס הרצליה הינה רק פן אחד בהתנהגותו הבעייתית הנוגעת לסוגיה זו.

דליה איציק – יו"ר הכנסת היחיד שהופיע בכנס מעולם!

בשנת 2008 קבעה יו"ר הכנסת, דליה איציק, תקדים מסוכן בכך שהפכה ליו"ר הכנס הראשון שהופיע בפני באי כנס הרצליה. יש לציין שהדבר התרחש בכנסת ישראל עצמה, שם התקיים מושב הפתיחה של 'כנס הרצליה 2008' - סוגיה שאנו דנים בה בהמשך הדו"ח. על הטענות בדבר קשריה של יו"ר הכנסת לשעבר, דליה איציק, עם המרכז הבינתחומי הרצליה (המוסד המארגן את הכנס) תוכלו לקרוא גם כן בהמשך הדו"ח.

הגעת שרים וח"כים ל"כנס הרצליה" לאורך השנים

ממוצע של למעלה מ- 20 נבכרי ציבור בכנס - עלייה בהגעת שרים לכנס מול ירידה קלה בהגעת ח"כים:

את כנס הרצליה הראשון והשני פקדו פחות מעשרה נבכרי ציבור, כאשר שנת 2003 הינה בגדר חריג. את גרף הנתונים ניתן לחלק לשניים:

- השנים 2001-2006** שבהן ממוצע הגעותיהם של נבכרי ציבור לכנס הוא 16 נבכרי ציבור, כאשר 2003 הינה חריג שמושך את הממוצע מעלה באופן קיצוני.
- השנים 2007-2010** שבהן ממוצע הגעותיהם של נבכרי ציבור לכנס הוא למעלה מ-23.5, וזאת מבלי שקיימות "שנים חריגות" המושכות את הממוצע מעלה/מטה באופן קיצוני.

הגעתם של שרי ביטחון ושרי חוץ לכנס:

משנת 2001 לא הייתה ולו שנה אחת ששר ביטחון נעדר מ'כנס הרצליה'. **שנת 2010 הינה השנה הראשונה בה לא משתתף שר חוץ במשוב הכנס.** השנה שר החוץ אביגדור ליברמן, אשר הופיע ברשימת המוזמנים המוקדמת של הכנס, הוסר מרשימת המוזמנים הסופית לכנס. במקומו עתיד להגיע סגן השר דני איילון. איננו יודעים את סיבת השינוי. עובדה זו מצביעה על החשיבות שמקנים מארגני הכנס להגעתן של שתי הפונקציות האמורות. **אנו מקווים כי שנת 2010 תהווה שנת מפנה בכל הקשור להגעתם של שרי חוץ לכנס.**

הגעתם של שרי אוצר לכנס:

שנת 2003 הייתה השנה הראשונה בה הגיע שר אוצר לכנס הרצליה (השר בנימין נתניהו) ובזאת החלה מסורת שנמשכה ארבע כנסים ברציפות. בשנת 2008 נעדר שר האוצר, מר רוני בר-און, מהכנס ובתקשורת דיווחו על "קצר" בין לשכת השר ובין מארגני הכנס. בשנת 2009 נכח שר האוצר בר-און בכנס ואילו השנה שר האוצר יובל שטייניץ איננו עתיד לפקוד את הכנס.

הגעת שרים לכנס:

בשנת 2010 צפויים לפקוד את הכנס כ- 13 שרים (כולל ראש הממשלה), עליה לעומת השנים הקודמות. בשלושת השנים הקודמות התייצב מספר הגעתם של השרים סביב 10 שרים (כולל רה"מ). שנת השיא בהצעתם של שרים לכנס הייתה שנת 2003, בה פקדו את הכנס 13 שרים וראש הממשלה אריאל שרון.

נקודת אור אחד בודדה – ירידה קלה בהגעת חברי כנסת לכנס:

בשנים 2008, 2003 נקבע השיא של 19 חברי כנסת שהגיעו לכנס הרצליה. בשנת 2009 הגיעו לכנס 13 חברי כנסת ובשנת 2010 עתידיים לפקוד את הכנס 9 חברי כנסת בלבד שמהווים ירידה קלה בכמות חברי הכנסת הפוקדים את הכנס. מהכירנו את התנהלותם של הדברים איננו סבורים כי הירידה נובעת מעצם הקושי למצוא חברי כנסת שייאותו להגיע לכנס, על כן יש להניח שמנהלי הכנס החליטו לשים דגש על הזמנת חברי ממשלה (ראה העלייה בהגעת שרים).

יקירי כנס הרצליה לדורותיו:

ניתן לומר כי בכנס הרצליה ישנם מספר נבחרים ציבור אותם ניתן להגדיר כ-"יקירי כנס" קבועים, ולא משנה אם הם נושאים בתפקידי מפתח אם לאו.

"יקיר כנס הרצליה":

ניקוד מושלם של 100% השתתפות בכנסי הרצליה:

רה"מ בנימין נתניהו הינו 'יקיר כנס הרצליה' ומחזיק בניקוד מושלם של 9 הגעות לכנס (מתוך 9 כנסים אחרונים). לאור הנתון הזה – לא תלינו תקוות מרובות כי רה"מ נתניהו יהיה זה שיעז לשבור את המסורת המגונה הקרויה "נאום הרצליה".

ח"כ שאול מופז – ח"כ מופז הוא השני שמחזיק בתוצאה של 9 הגעות מתוך 9 הכנסים שבדקנו. יש לציין כי מר מופז השתתף בכנס בכל תפקיד בו הוא נשא: רמטכ"ל, שר ביטחון, שר תחבורה והבטיחות בדרכים וח"כ מהשורה. עושה רושם שמארגני הכנס מוצאים תמיד סיבה להזמין את מר מופז וזה, מצידו, מוצא כל שנה סיבה לחזור. השבועות האחרונים היו מותחים ביותר עבורנו, כיוון שלפי התוכנית הראשונה נעדר שמו של ח"כ מופז מרשימת המוזמנים, לרגע חששנו כי אינו בקו הבריאות, אולם התוכנית האחרונה "תיקנה אתה מעוות" והחזירה את ח"כ מופז ל"מקומו הטבעי".

"יקירות כנס הרצליה":

אם מר בנימין נתניהו ומר שאול מופז הם "יקירי הכנס", הרי שיו"ר האופוזיציה, **ח"כ ציפי לבני** וח"כ **יולי תמיר** (עבודה) הינן "יקירות כנס הרצליה". משנת 2003 מופיעה ח"כ ציפי לבני בכל כנס הרצליה שמתקיים ובכל תפקיד אותו היא מאיישת. השנה תהיה זו הפעם ה-7 שלבני תפקוד את הכנס. גם ח"כ יולי תמיר תגיע לכנס בפעם השביעית. ח"כ תמיר שייכת לאותם אנשים שהוזמנו לכנס עוד בטרם היו ח"כים – אותם אני מכנים "המסומנים של הרצליה". לגבי כנס הרצליה – אין אופוזיציה! כולם קואליציה אחת גדולה.

תופעת משפחת מרידור:

למרות שבנבחרים ציבור עסקינן, ולמרות שרק השנה ובשנת הגעתו הראשונה לכנס היה מר דן מרידור נבחר ציבור, הרי שמצאנו לנכון לציין את התופעה הייחודית של משפחת מרידור. אם ניתן היה לבחור לכנס את "משפחת הכנס", הרי שללא ספק משפחת מרידור הייתה המתאימה ביותר לתפקיד. רק בשנת 2006 לא היה למשפחת מרידור ייצוג בקרב הדוברים בכנס. בשנת 2001 היו למשפחת מרידור 3 דוברים (השר דן מרידור, סלי מרידור, ליאורה מרידור). בשנת 2002 שלחה משפחת מרידור שני דוברים (סלי מרידור, ליאורה מרידור). בשנת 2003 שלחה משפחת מרידור שני דוברים (סלי מרידור, דן מרידור).

'העמותה לדמוקרטיה מתקדמת'
ע.ר. מספר 580494870
משלוח פקס: 09-7408409

כתובת מייל: progdemo@yahoo.com
אתר העמותה: www.progdemocracy.com

בשנת 2010 עתיד לחזור השר דן מרידור ל'כנס הרצליה' כשר בישראל, כנראה רגע משפחתי מרגש.

עוד אורחים "המזנבים" ב"יקירי הכנס":

האישים שפקדו את הכנס 7 פעמים מתוך 9 שבדקנו:
נשיא המדינה, שמעון פרס
שר האוצר, יובל שטייניץ
השר משה (בוגי) יעלון

האישים שפקדו את הכנס 6 פעמים מתוך 9 שבדקנו:
השר סילבן שלום
השר גדעון סער
השר דן מרידור
השר מתן וילנאי
השר אבישי ברוורמן

היעדרותם של נבחרים ציבור דתיים:

'המרכז הבינתחומי' הינו מוסד המתיימר להיות מוסד אקדמאי המקדם אג'נדה ליברלית, על כן איננו מופתעים מהעובדה שמספר המוזמנים מקרב חברי הכנסת של מהמפלגות הדתיות הינו קטן ביותר. הרושם הוא שמארגני הכנס אינם מעוניינים לתת במה למי שדעותיו אינן נחשבות לליברליות, ולא משנה באיזה תפקיד הוא נושא.

ניתן לומר באופן די מוחלט כי 'כנס הרצליה' הינו כנס שנועד לחזק גורמים ליברליים ספציפיים, אותם מארגני הכנס סבורים שיש לחזק.

ג. סיקור שנים משמעותיות במיוחד של כנס הרצליה

2003 - שנת "המפץ הגדול" של כנס הרצליה

הרבה לפני שהקים את מפלגת 'קדימה' וגרם למה שמכונה "המפץ הגדול" של הפוליטיקה הישראלית, גרם רה"מ אריאל שרון גם ל"מפץ הגדול" של כנס הרצליה. בשנת 2002 הפך רה"מ אריאל שרון לראש הממשלה הראשון שמגיע ומכבד את הכנס בנוכחותו. בכך סלל מר שרון את הדרך ל"מפץ הגדול" של כנס הרצליה שהתרחש בשנת 2003. בשנת 2002 נכחו 8 נבחרים ציבור (שרים וח"כים) בכנס, כולל ראש הממשלה אריאל שרון. בשנת 2003 נכחו 33 נבחרים ציבור בכנס (שרים וח"כים) – גידול של למעלה מ-1400% למעשה למעלה מרבע מכלל ישראל עלתה לרגל לכנס הרצליה בשנת 2003. רה"מ אריאל שרון דאג גם להכניס את כנס הרצליה של שנת 2003 לדפי ההיסטוריה הישראלית, כאשר בחר להודיע על תוכנית ההתנתקות מעל בימת הכנס, במקום מעל בימת הכנסת. מארגני האירוע קלטו את משמעותם של הדברים והכריזו בשנת 2003 על מסורת "נאום הרצליה" – נאומו הקבוע של ראש ממשלה הנועל בדרך כלל את הכנס.

יו"ר הכנסת דאז, מר ראובן ריבלין, יצא נחרצות נגד הפגיעה החמורה במעמד הכנסת, להלן קטע עיתונות מאותם הימים:

יושב ראש הכנסת ראובן ריבלין מאשים את הממשלה בפגיעה באשויות הדמוקרטיה כאשר ראש הממשלה ושרים נושאים נאומים חשובים בכנס הרצליה ולא בכנסת. "הכנסת היא המקום היחיד לנהל בו דיונים משמעותיים והממשלה גורמת לזילות חמורה של בית הנבחרים", אמר ריבלין. (18/12/2003 – ערוץ 7)

'העמותה לדמוקרטיה מתקדמת'
ע.ר. מספר 580494870
משלוח פקס: 09-7408409

כתובת מייל: progdemo@yahoo.com
אתר העמותה: www.progdemocracy.com

'כנס הרצליה 2008' עורר סערה גדולה כאשר מושב הפתיחה של הכנס נערך במשכן הכנסת. מספר חברי כנסת, בראשותם של ח"כ שלי יחימוביץ', פנו ליו"ר הכנסת, דליה איציק, על מנת שזו תיאות לבטל את המושב המיוחד ולא להכניס את 'כנס הרצליה' למשכן הדמוקרטיה. יו"ר הכנסת, דליה איציק, סרבה לדרישותיהם וטענה כי מהלך זה הינו משרת את המאבק בהפרטת הדיון הציבורי, וכי הכנסתו של הכנס למשכן מחזירה את הדיון לכותלי משכן הכנסת, במקום שיהיה מחוצה לה. טענותיה של יו"ר הכנסת אינן תואמות את הנתונים המצויים בידנו והעולים מהסטטיסטיקות. צעדה של יו"ר הכנסת רק חיזק את מגמת העתקת הדיון הציבורי לכנסים פרטיים. יתר על כן, עמותת 'ידיד' איימה לעתור בנושא זה לבג"ץ כאשר מטענותיה עולה חשד סביר לניגוד אינטרסים מצידה של יו"ר הכנסת כלפי 'המרכז הבינתחומי'. להלן ציטוט טענותיהם של חברי עמותת 'ידיד', כפי שפורסמו בתקשורת:

"לדעתנו, עולה חשש כי הסכמתה של יושבת ראש הכנסת להקצות את משאבי כנסת ישראל לטובת הכנס, שנערך על ידי המרכז הבינתחומי בהרצליה, הינה החלטה פסולה. זו נעשתה, לכאורה, תוך חריגה מסמכות, בניגוד לכללי המשפט המנהלי ותוך כדי פגיעה בעקרון השוויון.

חשש זה מתחזק לאור ניגוד עניינים, בשל העובדה כי הגופים המממנים את עריכת הכנס כמו גם האישים העומדים מאחוריו, קרובים ולעיתים אף זהים לאלו שתורמו למפלגת קדימה, בה חברה יושבת הראש, ואף הרימו לה תרומה נכבדה בבחירות האחרונות.

חשש זה מתחזק גם בכך שיושבת ראש הכנסת עצמה הינה בוגרת מוסד פרטי זה, וכי בני משפחתה לומדים בו בזמן הווה. מכאן גם עולה חשש לשיקולים זרים שהביאו להיעתרות הכנסת לבקשת מארגני הכנס בעוד שבקשות דומות מגופים אחרים, שאינם קשורים קשר שכזה ליושבת ראש ו/או ליושבי הבית מטעם מפלגתה סורבו."

להלן חלק מטענותיה של ח"כ שלי יחימוביץ' בנוגע לעומדים מאחורי 'כנס הרצליה' ולסיבת אפלייתו לטובה:

"...יחימוביץ' ציינה כי המרכז הבינתחומי בהרצליה הוא מכללה הפרטית המנסה, ללא הצלחה, להפוך לאוניברסיטה פרטית בשל התנגדות המועצה להשכלה גבוהה. לדבריה, מדובר במכללה שהוקמה בכספיהם של בעלי הון בלבד דוגמת שרי אריסון, רון לאודר וסמי עופר, ואין לה כל זיקה פורמלית אל מוסדות המדינה. "מכללה זו היא שמארגנת את כנס הרצליה, כנס סלקטיבי אשר לרוב המכריע של האוכלוסיה אין בו חלק."

"מדוע רון לאודר ולא ארקדי גאידמק? מדוע כנס שמארגנת חבורה של בעלי ממון ולא, לשם דוגמא, של "קו לעובד, או "ידיד"?", שואלת חברת הכנסת. "משכן הכנסת אינו הסלון הפרטי של מאן דהוא. העמדתו של המשכן לצורך אירוע שכזה, תוך האחדת סמלי המדינה עם סמליו של מוסד פרטי היא בלתי אחראית ומעוררת שאלות לגבי המניעים", קובעת יחימוביץ'. (מתוך ידיעה שהתפרסמה בנושא באתר nrg.co.il)

עשרות בני נוער הפגינו לפני כשעתיים מול הכנסת נגד קיום כנס הרצליה במשכן. בעצרת השתתפו חברי תנועות השומר הצעיר, הנוער העובד והלומד, מחנות העולים ומכינת רבין. בהפגנה נכחו גם חברי הכנסת שלי יחימוביץ' (העבודה), ראובן ריבלין (הליכוד) ואריה אלדד (איחוד לאומי - המפד"ל). יחימוביץ' תקפה את יו"ר הכנסת דליה איציק. "משכן הכנסת הוא לא למוזמנים בלבד, הוא מיועד לציבור הרחב. מה שקורה היום זה הפקעת הכנסת מהדמוקרטיה והפקדתה בידי ארגונים פרטיים", הכריזה יחימוביץ'.

ראובן ריבלין, יו"ר הכנסת בעבר, הנחשב לממלכתי בדרך כלל, הגיע להפגנה "כדי לזעוק על כבודה של הכנסת ולהזהיר על חוסנה של הדמוקרטיה", לדבריו. "אסור שהכנסת תשמש במה לכנסים יוקרתיים כאלו ואחרים. הם אומרים לכנסת 'אנחנו ניתן לך מקצת יוקרתנו ואת תתני לנו מקצת יוקרתך'. הרף לכם! שההון יהיה במקומו ושכית העם יהיה במקומו", הוסיף ריבלין. (20.1.2008 – אתר חדשות 'וואלה')

ד. כנס הרצליה 2010:

רשימת המשתתפים העתידיים לפקוד את 'כנס הרצליה – 2010', ומספר הפעמים בו כל אחד מהם השתתף בכנס בעבר (כולל 2010):

1	הנשיא – שמעון פרס	7 כנסים	13	השר דניאל הרשקוביץ	-----
2	רה"מ – בנימין נתניהו	9 כנסים	14	ח"כ ציפי לבני	7 כנסים
3	שר הביטחון – אהוד ברק	5 כנסים	15	ח"כ דני איילון	-----
4	השר יצחק הרצוג	5 כנסים	16	ח"כ יולי תמיר	7 כנסים
5	השר גלעד ארדן	2 כנסים	17	ח"כ יריב לוין	-----
6	השר בנימין בן-אליעזר	4 כנסים	18	ח"כ ד"ר לאה נס	2 כנסים
7	השר סילבן שלום	6 כנסים	19	ח"כ אחמד טיבי	2 כנסים
8	השר גדעון סער	6 כנסים	20	ח"כ מתן וילנאי	6 כנסים
9	השר עוזי לנדאו	2 כנסים	21	ח"כ יצחק כהן	-----
10	השר דן מרידור	6 כנסים	22	ח"כ שאול מופז	9 כנסים
11	השרה סופה לנדבר	-----	23	השר אבישי ברוורמן	6 כנסים
12	השר משה יעלון	7 כנסים			

העיתונאי חיים ריבלין (ערוץ 2) חושף: מאות אלפי שקלים מכספי-ציבור מממנים דיונים בכנס הרצליה!

בערב ה-3.1.2010 חשף העיתונאי חיים ריבלין (חדשות ערוץ 2) כי במשך השנים האחרונות משלמים משרדי ממשלה עשרות ומאות אלפי שקלים על מנת שיערך דיון, במסגרת כנס הרצליה, בנושא על פי בקשתם.
כך חשף חיים ריבלין כי המשרד לענייני גימלאים שילם בשנת 2009, כ-150,000 שקלים על מנת שהשר וסגנו ישתתפו בכנס בדיון: "צדק היסטורי – הפליטים היהודיים ממדינות ערב". אורכו של הדיון היה שעה וחצי.
גם השנה שולחים מהמשרד לענייני גימלאים נציגה – סגנית השר לאה נס, השנה היא תדרש כנראה לשלם "רק" 50,000 שקלים.
משרד הרווחה ישלם כ-75,000 ש"ח כדי שהשר יצחק הרצוג ישתתף בכנס בנושא "חברה, רווחה והמגזר השלישי".
המשרד להגנת הסביבה ומשרד הקליטה נדרשים לשלם כ-50,000 שקל, כל אחד, על מנת שנציגיהם ישתתפו בדיונים.
ממשרד הרווחה השיבו כי הכנס הוא פלטפורמה טובה להעלאת סוגיות חברתיות וכי השנה הם משלמים הרבה פחות משנים עברו!...

"אפקט חיים ריבלין"

אם היה מי שטעה לחשוב כי חשיפת שערוריית עלות ההשתתפות של נבחרי-ציבור ב'כנס הרצליה' תגרום לביטולים, הרי שבדיוק ההפך מכך קרה. במועד שידורה של הכתבה בערוץ 2 (3.1.2010) בתוכנית של הכנס היו 19 נבחרי ציבור שעתידיים להגיע לכנס, מספר ימים לאחר מכן עודכנה התוכנית כך ש-23 נבחרי ציבור נכללו בה כעתידיים להגיע – עליה של 4 נבחרי ציבור.

מי נוסף לכנס לאחר הכתבה:

השר דניאל הרשקוביץ

ח"כ אחמד טיבי

ח"כ מתן וילנאי

ח"כ יצחק כהן

ח"כ שאול מופז

השר אבישי ברוורמן

מי נגרע מהכנס לאחר הכתבה:

השר אביגדור ליברמן

ח"כ צחי הנגבי

להלן מסקנותינו מהנתונים העולים בדו"ח זה:

- 1. כמות נבחרי הציבור המוזמנים ומגיעים לכנס הרצליה הינה שערורייתית (!), במיוחד לאור התופעה המתמשכת בה אולם מליאת הכנסת נותר מיותרם וחדרי הוועדות ריקים. וועדת האתיקה של הכנסת, יו"ר הכנסת וראש ממשלת ישראל, חייבים לפרסם לאלתר הנחיות לחברי כנסת ושירים, הנותנות מענה לתופעה החמורה. מעבר לסכנה הטמונה בהמשך תהליך הפרטת הדיון הציבורי, קיים חשש סביר כי 'כנס הרצליה' ודומיו הופכים עצמם למכתיבי המדיניות ומתווים הדרך לכלל ממשלות ישראל. "מחול הקרבת הקורבנות" של נבחרי הציבור על במות פרטיות, חייב להיפסק. הגעתם של נבחרי ציבור לכנסים פרטיים חייבת להיות מדודה, מכוונת ובצורה שאיננה פוגעת בשיח הדמוקרטי המתנהל בכנסת ובממשלה.**
- 2. התופעה אותה חשף העיתונאי חיים ריבלין, ובה משלמת מדינת ישראל מאות אלפי שקלים מדי שנה למארגני הכנס – הינה שערורייתית! במקום שמארגני הכנס ישלמו לראשי הדמוקרטיה הישראלית על שאלה נאותים לכבד את הכנס בנוכחותם, מתרחש בדיוק ההיפך. על זה נאמר - 'הרצחת וגם ירשת?' העדפתם של כנסים פרטיים מסוימים, שמאחוריהם עומדים תמיד אנשי הון, על פני כנסים אחרים שלעיתים עולים עליהם ברמתם המקצועית, מעלה שאלות קשות המצביעות על החיבורים התועלתניים של הון-שלטון.**
- 3. השתרשות המסורת המחייבת את הגעתם של שרי ביטחון, שרי חוץ, ראשי ממשלה, רמטכ"לים ונשיאים לכנס הרצליה, הינה בלתי מתקבלת על הדעת! לא יתכן כי כל נציגיה הבכירים של הדמוקרטיה הישראלית ישתחוו אפיים ארצה, מדי שנה, בפני מוסד פרטי שאיננו אקדמי אפילו. נבחרי ציבור אלה מקדמים בכך אינטרסים צרים ותפיסת עולם צרה ופרטית של מארגני 'כנס הרצליה' ושל בעלי 'המרזח הבינתחומי'.**
- 5. ראשי ממשלות חייבים, לדעתנו, לשאת הצהרות מדיניות חשובות רק מעל דוכן הכנסת ו/או ישיבות ממשלה ו/או מסיבות עיתונאים רשמיות של ראש ממשלה במשרדו. הצהרותיו המדיניות של הר"מ לשעבר, אריאל שרון, ב'כנס הרצליה' משנת 2002 ו-2003, פגעו קשות במוסדות הדמוקרטיה הישראלית. אנו ממליצים ליצור תקנות גורפות האוסרות על תופעה זו, הן כלפי ראשי ממשלות והן כלפי שרי ממשלה ויו"ר הכנסת.**
- 6. הגעתם של נבחרי ציבור לכנס פרטי החסום בפני הקהל הרחב, נוגדת לטעמנו את ההיגיון הדמוקרטי הבריא.**
- 7. למרות שאנו סבורים כי מירב האחריות מוטלת על כתפיהם של נבחרי הציבור, איננו פותרים את מארגני הכנסים מאחריות, במיוחד כשמדובר בכנסים המאורגנים על ידי מוסד הטוען כי הדמוקרטיה וחוסנה של מדינת ישראל מצויים בראש מעיניו.**
- 8. איננו מבינים את התופעה בה חוזרים ומגיעים לכנס אותם נבחרי ציבור מדי שנה. באם מארגני הכנס היו מגוונים בהגעותיהם של נבחרי ציבור שונים מדי שנה, יכולנו להניח כי ברצונם להרחיב את אופק חשיבתם הנוגעת לסוגיות שונות. הגעתם של נבחרי ציבור קבועים לכנס, ולא משנה איזה תפקיד הם ממלאים באותה שנה, מעלה תהיות קשות לגבי כוונותיהם המקצועיות והאחרות של מארגני הכנס.**

על מוסדותיה של הדמוקרטיה הישראלית להתגונן כנגד התופעה המסוכנת של הפרטת הדיון הציבורי. במדינות הדמו-קפיות תופעה זו איננה מזוהה כלל כסכנה ועל כן לא נעשים מאמצים רציניים לבולמה. במקרה זה, צורת התנהלותם של שני הצדדים, המזמין והמוזמן, פוגעת קשות באמונו של האזרח במערכת הדמוקרטית ובשיח הדמוקרטי.

דמוקרטיה איננה דבר מה קל ליישום, והיכליה אינם מקלים על נבחריה. זה בדיוק מה שמצופה מהם. ברור לכל שנוח יותר לנאום בכינוס פרטי שבו יושבים חברים, מכרים ותומכים ולא במליאת כנסת "עוינת" שיושבים בה גורמים החולקים על דעותיך ומפריעים לנאומיך. למי שטועה לחשוב, דמוקרטיה איננה עניין של נוחות. פעמים רבות מה שנוח לעשות אינו יכול לעלות בקנה אחד עם מה שנכון לעשות ועם ערכי הדמוקרטיה.